

A. 2253.

T a m m d

Wiisidega.

Luuletanud ja toimetanud

M. Weske.

Cartus.

Trükitud R. Mattieseni kirjadega ja fuluga.

1874.

Benfuri poolest lubatud. Riias, 3. Septembril 1873.

ENSV TA Fr. R. Kreutzwaldi nim
riiadusmuuseumi

Arhiiviraamatukogu

79708

Minu heldele emale
armastuse, auustuse ja tänu täheks

pühendatud.

C e s s ö n a.

Uuemal ajal, iseäranes priiuse juubelipidust saadik, on Cestlaste laulmise himu ennast ülendanud ja wana Cesti waimuga jälle ergemaks saanud. See on wäga kiidu wäärt; sest laulul on imelik ja jumalik hingeelu ülendamise ja waimuelu wahwastamise wägi sees. Aga rahwa elukommete ja waimu harimise korra kohta sündiwaid laule ja iseäranes ilusaid wiisjaid ei olnud rahwal mitte nõnda rohkesti kui tema laulmise lust nõudis; sest suureks kahjuks oliwad wanad rahwalaulud aega mööda ära unustatud ja wõõraks saanud. Uuema aja laule, mis enam rahwa meele pärast hakka-
stiwad olema, ei olnud weel palju. Mõnest ajast saadik on aga meil juba tenasid ja häid uuema aja laule, kellest muist ka ilusate wiisjide järele on säetud, — aga minu arwates ei ole neid ommetigi mitte weel nõnda palju ja iga põlwe ja ea kohta sündsaid kui rahwa uuema aja waim nõuab. Selle pärast tahan ma ka omalt poolt seda puudust wähenhada ja julgen oma laule rahwa kätte anda. Seda julgust sain ma juba selle läbi, et ma neid laule, mis ma enne Saksamaale minekut (seitšme aasta eest) teinud ja neid (№ 9,

28 j. m.) mis ma säält isamaale saanud olin, mine-
wal juwel Billandi pool kaugelt kõlawat kuulsin, ja
mulle teada anti, et neid rahwa poolest armastatakse
ja soowiti, et ma neid wälja andma peaks.

Need laulud on aega mööda saanud; muist (*N° 13,*
32, 40, 42, 44 ja 45) on juba enne minu wõõrale
maale minekut, muist sääl ja muist jälle pärast kodu-
maa pinnal luuletud, ehk ka ümber pantud; suurem
hull on selle aasta lapsed. — Minu tahtmine oli
ikü ilufate rahwalikkude wiiside järele laule teha ehk
säända ja nõnda, et sõnade mõtled wiiside mõtetega
kõtku sündima pidiwad. Selle poolest on mulk ka
häid muusiku tundjaid nõuumeesteks olnud. Kas
minu püüdmine igal kohal ja igapidi tõeks on saanud,
jäägu muusika tundjate kohtule mõista. Mina ei tead-
nud mitte, kuidas ma muudu häid ja ilusaid wälja-
maa wiisijid kodumaal kõlada lastama pidin; sest wõõra
rahwa laulude ümberpanemine ei ole enamiste kiita,
sellepärast et suurem hull neist meie rahwa mõtete,
iseloomu ja hariduse järje kohta mitte ei sünni. Minu
kindel tahtmine aga oli, et Eesti rahwa laulud rahwa
elu, waimu ja iseloomu järele tehtud, ja nõnda kui
üks kuu neist peawad olema. Nad peawad minu
arwates wana rahwalaulude põhjuse pääle säetud,
aga mõne uuema aja ehte ja iluga ehitatud olema.
Mõne Eesti rahwalaulu (nagu Saaretütre laulu)
olen ma nõnda kõtku säändnud, et neid ilufate wõõ-
raste rahwaste wiiside järele laulda wõib. Kui nii-
sugused laulud selle läbi omaist ilust ka wähe kautama
pidiwad, siiski pidasin ma seda ilu, mis neil wiiside

läbi juure tuli, suuremaks, kui seda kadu, mis neil
mõne rea kustutamise läbi, ilma et mõte oleks riku-
tud saanud, sündis.

Küll olehin ma oma lauludele wiisijid kuulsait
meisritest teha lasta wõinud, aga need ei tunnud
mitte Eesti keelt. Snneks sain ma hilja aja eest
ühe noore Eesti mehega, R. A. Hermanniga, tatta-
maks, kes küll wiisijid teha oskab, ja kes nõnda hää
ja lahke oli, ja mõne ka minu lauludele tegi.

Lauludele olen ma enamiste ühe ja kahe häälega
wiisid juure pannud, ja kolme ja nelja häälega wiisi-
fid ka juure lihanud. Neile, kes selle üle nurisema
peakiwad, et ma tõik kolme ja nelja häälega ei ole
annud, wastutan ma, et mu nõuu oli, mitte üht
noodiraamatut, waid enam laule ka lugemiseks wälja
anda. Kes laulda oskab, laulgu neid, ja enam laul-
taks ommetigi ühe kui mitme häälega rahwa hulgas.
Kui laulud ühe häälega ilufaste on ärädpitud, küllap
siis ka mitme häälelisi enam wälja tuleb.

Ma pakun nüüd oma laule, mis ma Eesti
rahwa waimus teha olen püüdnud ja kellele ma ilu-
said wiisijid juure pannud, armsale Eesti rahwale,
ja ostan argfelt, kas rahwas neid ka hää meelega
wastu wõtab ja selle läbi mind tõisi weel teha käsi,
ehk kas ta neid leigelt wasta wõtab ja selle läbi mulle
nõuu annab luuletamist tõiste paremate hooleks jätta.

Tartus, Novembri kuul 1873.

I. Isamaa, kewade ja suwe laulud.

	Lehek.
1. Waigistage kõne kõmu (Pühanduse laul)	1
2. Minu isa ütles mulle (Isa sõnad)	2
3. Nüüd kena kewade (Kewade kõla)	4
4. Oh mis ilus on nüüd waad'ta (Meiude ditsmeaja laul)	6
5. Raske laulud ladusaeste (Suwe pidu)	6
6. Minge üles mägedelle (Ilus oled isamaa)	8
7. Päite hakkab paistma (Hommit ja priius)	9
8. Kena kessanurme keskel (Karjapoisi)	11
9. Oh mis ilus, armas (Õhtu rahu)	13
10. Kõla, õhtu laulu mõnu (Õhtu palwe)	14
11. Kiigu, liigu, mu paadike (Õhtu laul laenatel)	14

II. Armastuse laulud.

12. Raske, wennad, laulu kõla (Ülem laul)	15
13. Ann Dru talu tütar (Dru Ann)	17
14. Pääsjute, oh pääsjute (Pääsjute)	19
15. Oh neinke, su pelglik pill (Meiu pill)	20
16. Waat' oru sees weski (Mõlbri neiu)	22
17. Need oli'd mull õnjamad ajad (Õnjam sõit)	23
18. Mäe pääl ma üksi istisin (Schweitsi laul)	24
19. Saaniga sõitsin ma sohinal (Kadund kinnas)	25
20. Ditsepoisi, hõiskagem (Ditse laul)	27
21. Ella welle, elage (Nooruse rõõm)	28
22. Meiu, enist õffel nägin (Pikas orjaarmuke)	29
23. Meiu, täna õhtul sala (Päi neiu!)	31
24. Õhtu õhud sõudwad sala (Minuse laul neiu)	32

25. Kuule mu palwet, mu piigake (Palwe piiga akna all)	34
26. Suwedõhtu eha ajal (Suule ja südame nõelamine)	34
27. Kuulge, kullad ded, mu häda (Armu walu)	36
28. Kewadise õhtu ilul (Uppunud neiu ja peiu)	37
29. Üksinda armastan (Saanike ae!)	39
30. Tule ju sa kodu (Dotus)	40
31. Kaugela on minu kaasa (Saaretütre laul)	41
32. Sgas kohaš kus ma olen (Truu armastus)	42
33. Mühijewa mere ääres (Mere kalbal)	44
34. Õht küll oled sa must kaugel (Kaugele armukele)	44
35. Suba kui ma karjas käisin (Karjapoisi armuke)	45

III. Laikumise ja leina laulud.

36. Kui mu kallist isa talu (Isa talult laikumine)	47
37. Minu isa aias kaswis (Kodu last)	48
38. Miks on mures minu süda (Wõdral maal)	50
39. Kurb siin kaugel on mu süda, meel (Sgatjus kodu järele)	51
40. Nüüd lahkun ära isamaalt (Nekrubi laikumise laul)	52
41. Kui kallist tõdust läksin (Armuwanne kallikal)	55
42. Nüüd ma lähen wõdral' maale (Lahtuja neirut)	56
43. Täna siin weel oleme (Soldati laul)	57
44. Koidu heli (Sdamehe hommiku laul)	58
45. Mull oli üks häa sõber (Truu sõber)	59
46. Mäelt tähtis taewast waatab (Wara närtsin'd neiu)	60
47. Oh mu hella eidekene (Mõrsja lein ema järele)	61
48. Siin ma istu, siin ma ike (Leinaja tütar)	63
49. Üle eha ilu sirab (Õhtatõht ja weli)	64
50. Kell, ja kõlad lustil (Kiviku kell)	66

Pühanduse laul.

Waigistage kõne kõnu,
Kuulge tõstet laulu nüüd!
Kuulge, sõbrad, tõe sõnu,
Mehed, tõe laulu mõnu,
Kõla wastu, koori hüüd!

Meie armsal' isamaale
Lausa laulu kõlale!
Isamaa, sa helde, püha,
Kuule meie palwe iha:
Meid su hoidjaks pühitse!

Pühitse meid, üli armas,
Iffa hoidma Eesti meelt!
Hoidma wabaduse idu,
Parandama Eesti pidu,
Kosutama Eesti keelt!

Löögem, wennad, käed kofku,
Eõstikem silmad taerra pool':
Isamaa, sind armastama,
Gesti elu ülendama,
Olgu ikka meie hool!

Kaugele ja hääli ka tõla
Üle kõige isamaa!
Ärata kõik Gesti sugu
Kuulma meie laulu lugu!
Igaühte ärata!

2.

Isa sõnad.

Minu isa ütles mulle:
„Prit on jälle meie maa,
Prit on jälle meie rahvas,
Armas poeg, sest rõõmusta!“

„„Kudas priius meile tuli,
Ütle, isa, minule?““
Isa ütles: „Priius tuli
Kui see koidu tähele.“

„Priius hakkas meile paistma
Kui see kume wara koit.
Priius hakkas helendama
Kui see lõtrew koidu loit.“

„Priius tõusis kui see päike
Koidu kuldse kaisu seest.
Orjapõli puges ära
Kui see udu päikse eest.“

Mina uuest' isalt nõudsin:
„„Kas meilt priius jälle kaub?““
Isa kostis: „Ei ta kau;
Priius tõuseb, orjus wa'ub.“

„Wõivad ohjad jõe hoida
Kui ta kolab kewadel?
Kes wõib priiust paelu panna,
Kui ta paisub paistusel?“

„Kes wõib meie metsal' hüüda,
Kui on käes kewade:
Kaaft, ära aja kasu,
Lepit, ära lehitse!“

„Kes wõib tõusjal' päemal' hüüda:
Weere jälle tagasi!“

Teda pilw küll warjab wabel,
Uga päew on ommeti."

"Aleksander andis kästu:
"Prius, paista Eesti maal!"
Prius Eesti maal nüüd paistab —
Säägu paistma igal a'al."

3.

Kewade kõla.

Nüüd kena kewade on kätte jõudnud:
Nüüd lepit lähed lehile
Ja kaasik hakkab lehte ehtid kandma
Ja hõrnast' wõrsu wõrsuke;
Kõlaga, helaga laulude hää!
Metfades, loimebes, mägede pääl!

Särw laeneid jälle lafuteleb lausa
Ja hallik armsast' aruneh,
Nüüd jõgi jookseb priiste ja jõude
Ja oja orus wõliseb;
Hõiskagu, huikagu laulude hää!
Orgude hõlmas ja kallaste pääl!

Nüüd aas ja aru haljendama hakkab
Ja kääru käänat helendab.
Nüüd oras wõrsu, oras wõrsu, kosu
Ja kallas hõrna kasu a'ab;
Kõlise, helise laulude hää!
Mafade, arude, nurmede pääl.

Nüüd lõu laulab laia nurme üle
Ja keeruteleb kõrgele,
Nüüd pääsufene lendab üle aia
Ja laulab lustilt, lahkeste;
Lõuke laulab pääsuke ka,
Kõla nii lauludeingu sa!

Nüüd kiida Loojat kange põllufümbja
Ja kiida teda karjane!
Nüüd kiida Loojat neiu, noorik, naene,
Eest tema toonud kewade;
Laulge kõik kewade Loojale,
Kiituse laulu tall' kõlaga.

4.

Neiude õitsmeaja laul.

Oh mis ilus on nüüd waad'ta
Üle wäljade!
Wõtkem, õed, karja saata
Wälja wainule!
Lillerikkail' wõsadesse
Õed läheme!

Kõik nüüd ilus, õnnes elab,
Liigub lustiga;
Wõsa helgib, kraasik kõlab,
Lahab kõnelda.
Kewade, su ime ilu
W'ab meid hõiskama.

5.

Suve pidu.

Laske laulud ladufaste,
Laulu wiisid wiisafaste,
Laulu lugud lustiliste
Kandli keeli keeritada;

Et kui kuulmid kutistawad,
Südamida sütitawad.

Nüüd on keša kewadina
Lalwe rinnalt wõdrutanud,
Nurm kui neitsi ifka nufus,
Ditse urwal uhkendamas,
Mets on keelis, mets on häälis,
Keelis, häälis suwe saajal.

Muru mattis murdes anged,
Sula kantas wete kaaned,
Pani laened paisumaie,
Laene keerud kerkimaie.
Päike pettis pääsufese,
Wirgus siuru kergitama.

Wihmuke wiis idubesse
Suwe sundja sõnumida;
Idu ärkas, wõsu tärkas
Whtraid maida kattermaie;
Kraasik hakkas kahijema,
Lepik lehti lehwitama.

Neiu, hella neiufene,
Tõtta karja saatemaie!

Neiu, hella neiukene,
Rutta karja kaitsemaie!
Uja karja nurmeelle,
Lillepõllu peenerille!

(Wana Eesti rahwalaulu järele).

6.

Ilus oled isamaa!

Minge üles mägedelle,
Tuule hörnal' õhule!
Waatke alla oru põhja
Üle lille hiilgwuse!
Waatke, kudas oja keerleb
Läbi luha läikwa!
Ja siis hüüdge alla orgu:
Ilus oled isamaa!

Waatke, metsad pilwe poole
Tõstwad latwu uhkuses!
Kuulge, kudas kaasil kahab
Lehkawates lehtedes!
Waatke jõed, järwed läikwad
Metsas wirwendusega!
Ja siis hüüdge hõisktes metsa:
Ilus oled isamaa!

Waatke rohke rufis hällib
Uhte nurme nõiwadel!
Tõuu wili tõutab anda
Rohket saaki sügijel,
Wihjapuude' okste otjas
Hiilgwad anded iluga;
Ja siis hüüdge üle nurme:
Ilus oled isamaa!

Waatke karja lustipidu
Lehterikkas lepikus!
Kuulge karjalaste laulu
Wastu helljas mõsikus!
Waatke kudas kõrgel wõlwiil
Taewas helgib siniga!
Ja siis hüüdge taewa poole:
Ilus oled isamaa!

7.

Sommik ja priius.

Päite hakkab paistma
Selgest', soojaste,
Ujab udu ära
Üle orgude.

Ilka enam näha
Taewas sinine,
Pilwed lääwad paffu
Üle ladwade.

Kuused, kased waatwad
Priist' taewa pool',
Kaunist kasu annab
Meile päikse hool.

Üle nurme hällib
Kuffi õitsme tolm,
Selle laenil laulab
Lõukeste pulm.

Kaste tilguil kaswab
Rõõmsaste nüüd roht.
Elu rõõmu näitab
Üles iga koht. —

Eesti rahwa priius,
Mit kui päike ja
Oled ärkand üles —
Paista wäega!

Orjapõlwe pilwi
Ära häwita!

Küll siis rahwas kosub
Kui ta mets ja maa.

8.

Karjapoiss.

Kena kesanurme kestel
Kõnnib karjapoisike,
Kõnnib lambakarja ümber,
Hoiab lambaid hoolsaste,

Rahul lambad rohtu maitswad,
Talled kõrwal tantfiwad,
Linnud ümberkeeru laulwad,
Lilled läigitawad maad.

Lõu hõiskab õite õhul
Keerutelles kõrgele;
Lõu lõdrituse sekka
Kõlab ka nüüd karjane. —

Luule tuhin hakkab tõusma,
Pilwed paksuks paisuma, —
Ilka ligimalle lendwad —
Wihm ju walab walguga. —

Karjapoiss ei enam hõiska,
Lõuke ei laulagi,
Lambakari kogub kottu,
Talled jääwad wagusi.

Karjapoiss, nii aja tuuled,
Uja tormid tulewad, —
Ära rõõmu, ära noorust
Wiledaste wiivad nad! —

Pitse tümin kõmab kangel,
Sadu sõitnud kaugele;
Päite paistab wihma tilku
Rohu ladwul lahkeste.

Latali lääb lambakari,
Sälle laulab lõuke;
Kõik nüüd kosub kaunimine,
Sälle hõiskab karjane.

Hõiska, hella poisikene,
Kasupõlwel kasinal!
Mõni kurbdus, mõni mure
Tuleb põlwel tulewal.

9.

Õhtu rahu.

Oh mis ilus, armas,
Kena kõndida
Waitsel õhtul wäljal
Rahu rõõmuga.

Tähed taewast paistwad
Sme hiilguses,
Kauniste kuu kumab
Hõbe ehtedes.

Udu uhkest' kõigub
Mäe, metsa pääl.
Õhud sõudwad sala
Hüüa'i ükski hääl.

Hallik pole rahul,
Woolab kalju seest:
Lõpmata nii loojat
Kiida kõigest wäest!

10.

Õhtu palwe.

Kõla, õhtu laulu mõnu,
Tähte poole minu tänu!
Südamest sa sala sõua
Palwega, ja taewa jõua
Mu isa kõrwu!

Ülem Waim sa üle tähte,
Üle ehapuna ehte,
Wõta mind su tiiwa alla,
Taewa rahu mu pääl wala
Sa oma armu!

11.

Õhtu laul laenetel.

Kiigu, liigu, mu paadite!
Kiigu, liigu laenetel hellaste!
Hellaste ehad ka ämarid,
Tähtede ilu nii imelik.
Kiigu, liigu, mu paadite!
Kiigu laenetel hellaste!

Kiigu, liigu, mu paadite!
Wõjad liikwad, hälliwad hellaste;
Hellaste ämarid ärahaub,
Hellaste udu ka tõuseb, waub.
Kiigu, hellast', mu paadite,
Wõjad hälliwad hellaste.

Kiigu hellast', mu paadite!
Rutis hällib, kallub ka hellaste;
Hellaste neiu nüüd laulab ka
Dodateš armukest tulema.
Liigu hellast', mu paadite!
Rutis hällib ka hellaste.

12.

Ülem laul.

Laske, wennad, laulu kõla
Näma ilu Loojale,
Hõiskage ja hüldge tänu
Sga elu Loojale!
Tema pani wäikse paistma
Taewa seina sinisse,

Ta lõi ehapuna hell'ma
Taewa wõlwi weerdele;
Tema lõi ka neiu näu,
Neiu palge-puna ka,
Pani palgel ditsema
Smeliku armu jõuu.

Laske, wennad, laulu kõla
Ilma ilu Loojale,
Hõiskage ja hüüdge tänu
Iga elu Loojale!
Taewa sinise ta tegi,
Mere selge, sügawa,
Ta lõi sini-lilli orgu
Lina die nurmele;
Lõi ka neiu ilma jära
Smelikult hiilgama,
Lõi neid karji pilguga
Meeste meeli wõitma ära.

Laske, wennad, laulu kõla
Ilma ilu Loojale,
Hõiskage ja hüüdge tänu
Iga elu Loojale!
Ta lõi walge, halja kase,
Sirge lehtwa lõhmusja,

Ta lõi kääru kullerkupu,
Hellerheina ditsema;
Neiu kasu ka ta loonud,
Neiu kasu kaunima,
Smeliku ilusa
Hiilge neiu hiuksel toonud.

Oru Ann.

Ann Oru talu tütar
On minu armuke:
Ta on nii ilus, armas,
Kui kaunim dieke;

On tasane ja waga
Kui armsam tuike;
On kena, helde, lahke
Kui taewa inglite.

Ei päewal ega öösel
Mu meelest lähe ta;
Sest sääl, kus minu wara,
On minu süda ka.

Ma olen Dru talul
Su sagebaste käin'd,
Ja olen mõnel käigil,
Mull' õnneks, teda näin'd.

Ei igaford küll wõinud
Ma belda sõnaga,
Ma andsin fiiski mõista
Lall' mõtteid film'ega.

Ma olen ka ju üksi
Kous olnud temaga.
Me oleme suud andes
End tõutan'd armasta.

Mis süda mull siis tunnud,
On ära rääk'mata;
Kui suur mull arm siis olnud,
Ei wõi ma ütelda.

Küll igaw on mull oota,
Ma õhkan südamest:
Oh tule aeg ja anna
Mull' Dru Annekest!

Pääsuke.

Pääsuke, oh pääsuke,
Laulurikas linnuke!
Piiri-pääri pääsukene,
Kule minu haled't kõne!
Pääsuke, oh pääsuke,
Laulurikas linnuke!

Raugel talul on üks pois
Kes mind mullu kaendlas hoi'is;
Mullu ditswal heina ajal,
Rohurikka wõsa rajal.
Pääsuke ic.

Pois mull' ütles hellaste:
„Noorit saab sust, neiuke,
Kui on suwi mööda läinud,
Surve tööd ma ära teinud!“
Pääsuke ic.

Mööda sõudnud sügise,
Lalli pilt ja wihane;
Pulmad jäiwad pidamata,
Weimed jäiwad jagamata.
Pääsuke ic.

Idulu ajal firku teel
Nägin, waene, teda meel.
Peiu ütles: „Neiu, looda,
Neli-pühil pulma ooda!“
Pääsufe 1c.

Piiri-pääri pääsufe,
Tõtta peiu talule!
Pesa tee ta afna üle!
Lenda, linnufene wile!
Pääsufe 1c.

Peiu aia teiba päält
Lase ilust laulu häält!
Hüüa tall' mu igatsusi,
Minu sala soovitusi!
Pääsufe 1c.

15.

Neiu pilk.

Oh neiuke, su pelglik pilk,
Su sini-filmadel,
See on kui taewa rõõmu till
Mu noorel' südamel'.

Kui eila kõndsid firku teel
Sääl tõiste hulgas sa,
Siis nä'in, et tahtis sinu keel
Üht sõna ütelda.

Mis sõna oleks olnud see,
Mis näitis sinu suu?
Üks armu sõna tõeste,
Ma tean, ei mitte muu.

Oh neiuke, sa nooreke,
Kui olid õitsil sa,
Siis tunda sain ma täieste,
Et sulle armas ma.

Su nägu, ilus neiuke,
Üks elu-raamat see!
Su pilk, oh helde piigake,
Üks taewas alati!

Ma loen sellest raamatust
Kas süda sul a sull;
Tean, nähes sinu pilgutust,
Mis ilm on tulekul.

Oh mine jälle kirkus',
Sest lust mull lugeda
Ja imelik mull igatsus
Su taewast waadata!

16.

Mõeldri neiu.

Waat' oru sees westi
Säääl lõgiseb ta.
Iõe kaldal, säääl kõnnib
Üks neiuke ka. la la re.

Ja jõgi see jookseb
Nii jõudsaste säääl.
Sind armastab neiu
Mu süda, mu meel.

Küll olen sull' ütlen'd:
Ma armastan sind!
Aga sina ei ütlen'd,
Et armastad mind.

See surub mu südant,
See murrab mu meelt.
Armu sõnale päästa,
Dh neiu, su keelt!

Ma tean, su süda
Ei armule külm;
Säääl paistab üks rõõmu
Ja helbuse ilm.

Ea aga teed nalja,
Mu Anneke, ae!
Kas mu süda ei tunne,
Mu silmad ei näe?

17.

Õnsam sõit.

Need oli'd mull õnsamad ajad!
Dh laevuke, lehwita neiu
Weel minuga laenete teel!
Meid kiiguta, laevuke wile,
Siit kaugele ilmamaa otsa!
Dh laevuke, ole meil hääl!

Me sõitjime, sõudjime wooltel,
Säääl laenendas, wirwendas westi
Ja kalasseb kargasi'd sees.
Me sõitjime kaasikut kaudu,
Säääl kõndis üks lustilist kari,
Ja nägu end kujutas wees.

Me sõudjime lilledes seas,
Säääl ladisi'd pardiksed luhas
Ja laulis suur lindude hull.

Me keerlesim' woolawal pinnal,
Sää! solises, wolises oja,
Sää! haljendas pööstaste sal,

Me mängsime mõnufast' paadis
Me naersime nooruse naljas,
Paat hällides edasi käis.
Me laulsime, lõime ka sarwe,
Ma hoidsin mu armufest kaenlas,
Ja pääd minu rinna pääl ho'i's.

Need oli'd mull õnsamad ajad!
Oh neiu, ka heldeste ütle:
Nad oli'd ka õnsamad mull!
Siis otfin see laerufse wälja
Ja istun siis, armufe, kõrwa
Kõik eluaeg seltsiks ma sull!

(Saksa keeli laulu järele.)

18.

Shweitsi laul.

Mäe pääl ma üksi istin,
Linnufesi waatsin ma;
Üks sää! hüüdis, tõine hüppas,
Mõni punus pesa ka.

Mias õite seas ma seisin,
Mesilasi waatsin ma;
Üks sää! sumises, tõine umises,
Mõni kudas kõrge ka.

Lepituse mina läksin,
Wainu linde waatsin ma,
Üks sää! lendas, tõine laulis,
Kõik nad tegi'd iluga.

Ja siis tuleb armufene!
Rõõmsast' näitan temal' ma
Nende tegu, ja me naeram'
Olem' rõõmsad nenda ka.

(Saksa keeli laulu järele.)

19.

Kadund kinnas.

Saaniga sõitsin ma sohinal
Külalt läbi kirega;
Ära mu kinnas siis kadus sää!,
Läksin kinnast otsima.

Talule sisse ma sammusin;
Wastu tuli neiuke.

„Neiu, kas nägid üht kinnast maas?
„Ütle mulle, hellake“!

„„Ei ole näinud““, ta kostis mull’;
„„Tahan tõistelt küsida““.
Neiu mult häbendes ära läts;
Pea tuli jälle ta.

„„Külamees, keegi su kinnast ei näin’d,
Palun, võta vastu see““!
Kinda ma võtfin ja sõitfin säält,
Sinna jätsin südame.

Õites säält läbi siis igakord
Oli minul äpardust:
Nattapull kadus woi kulkus piits,
Iffa leidsin wiivitust. —

„Iha, oh kunas mull’ talu saab?
Mill wõin tuua armusse?
Neiu mull nägus ja lõbus on,
Tahab pea mehele“.

„Nägu tall naerul, tall walge pää,
Silmad helged, sinised.
Mõnuslik minij’ sest neiust saab,
Tallitab, mis tarwitsed“.

Õitse laul.

Õitsepoissid, hõiskagem
Ehapuna ilul!
Lähetagem laulu laened,
Laulu wiisi wiled’d wirub
Widewikku weerma!

Laulu laened, lehwige
Kauni küla poole!
Lehwitage sala sõnu,
Südamete soowituši
Küla nei’de kõrwu!

Laulu wirub, weerege
Häädal’ taludelle!
Mõnušt puhku peremeestel,
Magušt puhku pernaestel
Sõjastage sala!

Kõla laul ka kartlikult
Hedel’ mõisa herral,
Kulda-krooni prouakesel,
Hõrnast’ õitswal’ preilikesel!
Õnništ und nei’ hõhka!

Liigu, laul, ka lahkeste
Armsa haud'de poole!
Mine hana muru alla,
Haua rüppes' rahu kalda
Endsil' õitsepoistel'!

Rõõla laul nüüd waljuste
Läbi laane, metsa!
Laiaki kõik tõndid tõuka
Saada soosse, paiska põrgu
Laulu wastalised!

21.

Noorse rööm.

Elle welle, elage
Sessel karjil kafil!
Nüüd ep ilus ilutseda,
Nüüd ep mahe maratseda,
Kurelda nüüd kaunis.

Ilu om nüüd ehtienn',
Rõõmu rõõwienna,
Ehenä nüüd jooseb ilu,
Pecänä nüüd jooseb pidu,
Nali kõrwan kõnnib.

Helde Jumal seda tääh,
Seda mõistab Maarja:
Meanes tõusub tõine põlwe;
Et meil' andas aiga uusi,
Miga ituline.

Helde Jumal seda tääh
Meanes tõine põlwe:
Ehenä ek jooseb iftu,
Pecänä ek jooseb pilli,
Mure kõrwan kõnnib.

(Eesti rahwa laulu järele.)

22.

Rikas orjaarmluke.

Neiu, enist võsel nägin
Sinust mitu magust und.
Sull mu armu awaldama
Lubas mull' üks õnnis tund.

Sa mu otja waatfid armus,
Armu awaldasid sa;
Õnn mull oli ütlemata,
Rõõm mull oli rääkimata.

Smelitu armu õnnes
Tahtsin sull' ma anda suud;
Aga pea olin ärist'
Uneft üles ärkanud.

Siis ep hõhkasin ma hädas,
Siis mu süda walutas,
Üle palge oli pisar
Pea pabjal paisumas.

Kõik mu lootus, ootus tühi,
Aejata mu armastus.
Arm mull' annab üksi walu,
Ei mult wõeta wiletsus.

Oh, et olen waene ori,
Olen sündin'd sulane!
Oh, et nägus neiu rifas,
Sündin'd talutütrefe!

Oleks see neiu poppi tütar,
Armastaksin teda ka;
Julgest' tohiksin siis minna
Teda omal' kofima.

23.

Päi neiu!

Neiu, täna õhtul sala
Kaugelt kõnd'sin armuga
Seie sinu akna alla,
Sinu wargsi waatama.

Mõtlesin ehk saan sind näha,
Su pääl' waata waguši,
Sinu jutul olla wäha,
Anda sull' ehk musugi.

Hellake, oh armu heida,
Tule warjust wälja sa!
Neiu, mull' su nägu näita,
Wõta seie sammuda!

Kui sa pääd wälja pistad —
Siis kui päike tõuseb mull'.
Kui sa sammud seia tõstad —
Siis kui Eeden tulekul.

Tõuse üles, helde päike,
Päike ma palun sind!
Lase paista oma läige,
Eedenisje hõika mind!

24.

Minuse laul neiuks.

Shtu õhud sõudwad sala
Lepa lehti libistes.
Lustil lafsu lõõb nüüd kala
Järwe pinna selguses;
Pea jääb ta hingama.
Maga sa
Rahuga,
Helde, ilus neiuks!
Hääd ööd soowin sinule.

Druust tõuseb õhtu wilu
Udus üles' hiljut' si.
Sittetule hele ilu
Walgsub kangel wagusi;
Pea saab ta kustuma.
Maga sa
Rahuga,
Helde, ilus neiuks!
Hääd ööd soowin sinule.

Sga lind nüüd hingab rahul
Pute laiul ladwadel,
Kasemetja lehkwal lahul
Üksi ööpik hüüab weel;

Pea jääb ta uinuma.
Maga sa
Rahuga,
Helde, ilus neiuks!
Hääd ööd soowin sinule.

Besti filmast sorab maha
Besti ikka wile'ste.
Kadal pajupõõsa taha
Sirab hallik jõeale.
Laul, nii hilju hüüa ka:
Maga sa
Rahuga,
Helde, ilus neiuks!
Hääd ööd soowin sinule.

Cha helgib weel nüüd wähe,
Cha täht nii heledast'.
Minu film ei finni lähe,
Ei ta waibu walwamast;
Kaua weel küll walwab ta.
Maga sa
Rahuga,
Helde, ilus neiuks!
Hääd ööd soowin sinule.

25.

Palve piiga akna all.

Kuule mu palwet, mu piigake,
Astu ja kambri, mu armuke!
Tõtta mu sülle, mu tuwike sa,
Aias sind ootan ma armuga.
Üksi siin olen ja õhtu ju pime,
Õhu sees kumab nüüd õõline ime.

„Dota weel, oota, mu peiuke,
Kannata, kannata kallike.
Isa ja ema weel ülewal,
Dota weel aias sääl pärna all.
Tuleb ju uni neil filmade üle,
Sülle sull' tõttama olen siis wile.“

26.

Suule ja südame nõelamine.

Suwedõhtu eha ajal,
Kui weel sääsed surusi'd,
Rahu oli lind'e saajal,
Raste kattis murusi'd,

Rõndisin ma kenat rada,
Kelle ääred õisi täis;
Neiu nägu awalbada
Wõttis ühe rooši õis.

Wina astsin rooši ette,
Õõrnast armust sunnitud;
Ja siis wõtsin rooši kätte,
Suiwa andsin rooši' suud.

Uga mesilane hõel,
Uimis rooši lehe all;
Warsti tema walus nõel
Seisib huules sügawal.

Keske teab kas mesilane
Hääd woi santi sõna tõi?
Mesilane, tigidane,
Õhata ta õhtu lõi.

Ei weel terwed olnud huuled
Nõelumise haiguselt,
Õõnumid ju tõiwad huuled
Neiu armu leiguselt.

Siis ep paistetad mu süda
Hullem huule nõelusest;

Närtsi' ma hakkas elu ida
Inimeste hõelusest.

27.

Armu walu.

Kuulge, kullad õed, mu häda,
Mis mu südant surub nüüd.
Siina pääl ei ole seda,
Kes mult wõtaks murevüüd;
Maha jätnud mind on ta,
Ei ta mind ei armasta.

Mulle naeris suwe ilu
Kui ta armu tõutas mull',
Nüüd mu sees on hana wilu,
Igapöö on tulekul;
Maha jätnud mind on ta,
Ei ta mind ei armasta.

Kaua 'i hüüa mu hääl hale,
Surm ju närib südames;
Pea katab muld mu pale,

Sääl siis rahu hingates;
Maha jätnud mind on ta,
Ei ta mind ei armasta.
(Wene keele laulu järel.)

28.

Uppunud neiu ja peiu.

Kewadise õhtu ilul,
Kui weel päike pilwe pilul
Oma kuldist nägu näitis,
Rõõmuga kõik hinged täitis:

Rõõndis noormees järwe ääres
Rahwatus ta näus noores,
Järw see oli peegli puhas,
Kalad lõiwad sulpsu luhas.

„Oh, et uppusid sa ära,
Minu kõige kallim wara!
Oh, et närtsinud su palged,
Chapunad, lumewalged!“

Noormees hüüdis, lepi helkis,
Lähed hiilgs' id taewa telkis.
Lõypik tundis tema häda,
Arwaldeles laulus seda. —

Sälle noormees hüüdis mures,
Hinge ahastuses suures,
„Mäita mull' su naerul nägu,
Sündgu weel see armu tegu!“

Näki-neitsi naerul näuga,
Mit kui Mari, walge pääga,
Istus üles wete pääle,
Tõstis hilju helde hääle:

„Tule peig, sind kaijus kannan,
Hellas ihas suud sull' annan!“
Kaldalt kargas tema kaela
Noormees, wajus wete alla.

Wete wood, mis laenetasid,
Warsti ära wirwendasid;
Kohkun'd õõpik laulu tõstis,
Lähtesira taewast paistis. —

Iga kewadisel kuul,
Sitsme ajal, õhtuwilul,
Õõpik häält jääl tõstab helgil,
Lähed hiilgwad taewa telgil.

29.

Jaanike ae!

Üksinda armastan
Jaanike sind.
Tuhat kord terwitan
Jaanike sind.
Mõteldes sinu pääl
Walwanud olen ma
Mõne õõ uneta,
Jaanike ae!

Läksid sa mere pääl,
Jaanike ae!
Hüüdis mu häle hääle:
Jaanike ae!
Meri on armuta,
Ära sa merele
Uju end armuke,
Jaanike ae!

Kosjas küll käiti mull,
Jaanike ae!
Uga ma jäin sull',
Jaanike ae!
Kosigu tõisi nad!

Sinule ükfinda
Lähen ma lustiga,
Saanite ae!

(Sivi rahwa laulu järel.)

30.

O o f u s.

Tule ju sa kodu, kallis kaugelt maalt,
Igaw mull siin oodata sind.
Kuuleks ma weel sinu kõnet sagedalt,
Kannaks sind weel kodupind.
Ükfinda hehjub nüüd dues mu hääl,
Metsas ja wainul, mägede pääl.
Metsad ja wainud ka wotawadgi
Armuke sind tagasi.

Mullu kui siin wainul, metsas kõndsime;
Ilus küll siis dirjes idit maa.
Onfaste siis laulis õhus lõute,
Hällides sääl hõiskas ta.
Hõiskama hõikas meid kufulind puul,
Kaugele kandis laulu häält tuul.
Ükfinda laulan nüüd hale'ste ma.
Armuke ju tule ja.

31.

Saarekütre laul.

Kaugela on minu kaasa,
Wete taga armuke;
Wahel mitu wastastiku
Wee ja kuiwa kinnitust.
Wahel meri, järwed, jõed
Wahel metsad, nõmmed, mäed,
Mitu muidu kinnitust.

Eaa ei mina minema,
Ega tema tulema;
Eaa ei kuus teda kuulda,
Teda näha näbalas,
Eaa ei aastas tema armu,
Armu kaiju audumista,
Eõbra rüppe soendust.

Tuul tall' wiigu terwisida,
Piltwed pitka igada,
Uja teiwad armusida,
Linnud rõõmu sõnumid,
Laened lahkid elu päiwi,
Wihma sagar saadikuida,
Taewas tarka meeletest.

Wii nii mitu terwißt temal',
Kui on mõtteid minula;
Wii nii mitu terwißt temal',
Kui on soowi südamel,
Kui on lehti lepikusja,
Kui on merel laenejda,
Kui on tähti taewasja.

(Kalewi pojast, 4. lugu 188—230.)

32.

Truu armastus.

Igas kohas kus ma olen
Kodus, metsas, põllutööd,
Iffa armastuses põlen,
Iffa mõtlen sinu pääl.
Sinu nägu on mull silmis,
Sinu kõne hääl mull kõrwis.
Oh kui armas oled mull'.

Hommikul kui rõõmsast' annan
Ennast Looja hoolele,
Sind siis südames ma kannan,
Soowin kõik hääd sinule.

Õhtul kui tööst järel' jätan,
Wagusi siis laulda wõtan:
Rahu, terwis olgu sull'!

Sõsel kui ma mõnes mures
Olen üffi woodi pääl,
On mu mõtted sinu juures
Olefin ka ise sääl.
Kui siis walu arm küll annud,
Uni silmad finni pannud,
Näen sind ma unenäus.

Oleffi'd mull linnu tiivad,
Sinu juure lendaks ma,
Sulle tahaks ööd ja päewad
Armu walu kaebada.
Kui me üksford kokku saame,
Siis end hellast' armastame
Kõigest hingest, südamest.

Kui ka maa pääl, juures waewas,
Ühendatud meid ei saa,
Dmmetigi õnsas taewas
Arm saab suur meil olema.
Sääl me saame inglitega,
Kõigi taewa pühadega
Õnsas armus elama.

33.

Mere kaldal.

Mühisewa mere ääres
Baatan kurwalt kaugele,
Üle wahuliste woode
Saarele, kus armuke.

Teda saab ehk neelma meri,
Katma kinni sügawus.
Hoidgu teda taewa wägi,
Ilma ülem walitsus.

Edua lahkumine, laene,
Puhu tasamine, tuub!
Looge teda kodu jälle
Waikselt hällitawal wool!

34.

Kaugele armukesele.

Ehk küll oled sa must kangel,
Eiiski sinu ligi ma.
Ehk küll ise lahutatud,
Armud ei saa lahuta.

Ei nii lai ju keegi meri,
Keegi soo ja sügawus,
Et ei saaks säält üle käia
Sige, selge igatsus.

Üle mägede ja org'e,
Pilkwede ja tuuldega
Igal päewal tuhat korda
Terwitan sind neiu ma.

Sinu mõtteid kandwad seie
Kõrge pilw ja usin tuul,
Ja neid soowituse sõnu
Mis on usaldan'd su huul.

Et küll olen sinust kangel,
Olen rõõmus ommeti;
Pea tulen, tahab Jumal,
Jälle kodu tagasi.

(Saksa keeli laulu järele.)

35.

Karjapoisi armuke.

Suba kui ma karjas käisin
Oli mull üks armuke,

Piigatene walge pääga,
Sini-silmist heldeke.

Ei ma piigafesse ütlen'd,
Et ta armas minule;
Ega piigatene ütlen'd,
Et ma armas temale.

Tõine tõise näust nä'ime
Armum naeratelewat;
Tõine tõise teust tundsin'
Armum meie mõlemad.

Musama õie wainult
Noppisin ma temale,
Magusama marja metsast
Tõi ta jälle minule.

Lendas üle heina liblik,
Püüdsin seda pilguga,
Andsin neiule, ta jälle
Laskis selle lendama.

Hüppas oksil linnukene,
Näitis mulle neiuke,
Lendas kõrgel kull wõi kottas,
Seda näitsin temale.

Tema armsam tallekene
Oli armas mulle ka;
Minu puna pullikejel'
Kattus hoolfast' heinu ta.

Emast õpetatud laulud
Õpetas ta minule;
Õfast kuulnud kaunid jutud
Sutustasin temale.

Kudasin ma künkal korwi,
Kaitjis karja piigake,
Kirikusse minna mahti
Andsin jälle temale. —

Aeg te'i otja karjapõlwel',
Aga mitte armule;
Et küll hüüdis piigake
Kade ingel taewasje.

~~~~~
36.

Isa talust lahkumine.

Kui mu kallist isa talu
Sumalaga jätsin ma,
Tundis minu süda walu
Mis ei wõi ma ütelda.

Wärawalt ma üle wälja
Eõitsin wenna saatusel,
Eõitsin üle nurme selja,
Kust weel kodu nähtawal.

Wend mull' ütles: „Ära nuta,
Ära enam kaeba nii!“
Mina wastu: „„Ära ruttu,
Siit näen kodu wiimati.““

„„Sõia hobust kinni wäha,
Laf' mind waad'ta tagast,
Eh' ei saa ma enam näha
Isa talu iialgi.““

„„Sumalaga isa maja,
Nurm ja niit ja karjamaa!
Taevas anna mis teil waja,
Sumal küll teid õnnista.““

37.

Kodu kask.

Minu isa aias kaswis
Kõrge, kahar kasepuu,
Tema laia ladwa warjul.
Sõnis õnnist und mu suu.

Tema walge tüwe ümber
Mäng'in hella wennaga,
Suwe ilu loojal' laulsin,
Wastu helkis wõsamaa.

Tuli isa põllust kodu,
Kaunist kapest mööda käis;
Meid siis nähes tema nägu
Dli armu röömu täis.

Ja kui pois's sai poisikest
Ühte neitut sääl ma nä'in;
Kena neiu kõrwas ist'in,
Tema palgilt armu jdin. —

Kahar kask on raiut'd maha,
Wend ja isa mulla all,
Neiu külamehe naene,
Mina ise wõõral maal.

Kõik on läin'd — need ajad aga
Lää mu meelest iialgi.
Kuldseid päewad, kallid ajad,
Oh kuis tõttaite nii!

38.

Wööral maal.

Miks on mures minu süda,
Miks nii kurb on minu meel?
Meel on kurb ja mures süda,
Et ma kaugel kodust weel.

Tali külm ja kuri lähel,
Kätte tuleb kewade;
Surwi jõe ja sume lähel,
Kätte jõuab sügise.

Tuleb kewade aeg kätte:
Tooming tõttab lehile,
Kaasik lehtel lehwiteloh,
Kuuksel' kasvab kääbik.

Tuleb sügise aeg kätte
Tõtt'wad lehed toomingust,
Kasest lehed kahanewad,
Käbi kukkub kuuksust.

Aga mult ei kurbdus kau,
Sfamaale igatfus,
Ei mult muret ära murra
Wödra maade iludus.

Wööral maal on uhked linnad
Külkad kenad, ilusad,
Wööral maal on laiad jõed,
Mäed märka kõrgemad.

Aga minu isa kodu,
Sja tare, kambrike,
Wäike küla, kink ja oja —
Armsamad nad minule.

39.

Igatfus kodu järele.

Kurb siin kaugel on mu süda, meel,
Kaua pean wiibima siin weel?
Minu sõbrad käiwad alati,
Lustil lauldes kodu tagasi:
Ei ma waene kodu minna saa,
Kaugel mu kallik kodune maa.

Kõrged pilwed käiwad karmeste,
Lennul läbi päikse läikwuse;
Minu kodu a'ab neid igatfus
Waatma kuis jääb ditse iludus:
Ei ma waene kodu minna saa,
Kaugel mu kallik kodune maa.

Püha päike, taewa kuningas!
Walitseja ilmas ilusas,
Lauta hiilgwaid jooni laiale
Kodu õite üle soojaste!
Et ma waene kodu minna saa,
Kaugel mu kallis kodune maa.

Wige wihma, pilwed wiledad,
Niisutage minu isamaad!
Päike, wõsu, metsu õnnista,
Kelles enne karja kaitstin ma!
Et ma waene kodu minna saa,
Kaugel mu kallis kodune maa.

40.

Nekrudi lahkumise laul.

Nüüd lahkun ära isamaalt
Ja isamaja warju alt,
Pean wõõral' maale minema
Ja saan jääb wõõras olema.

Jää Jumalaga, isa ja,
Sull' ütlen tänu otsata,
Et oled poega õpetan'd
Ja meheks teda kaswatan'd.

Jää Jumalaga, emake,
Kes armastad mind heldeste!
Sult lahkun mina filmawees,
Su õppust hoian südames.

Nüüd Jumalaga, õeke,
Sind armastan ma hellaste!
Oh ära nuta ärdaste,
Sa rõhub minu südame!

Ja sina, minu neiuke,
Mu ilus hella dieke!
Nüüd sinust saan ma lahut'ud
Ja plüsi külge laulat'ud.

Jää Jumalaga, kallis wend!
Oh, ära kurwasta nii end!
Mees peab sõtta sammuma
Ja isamaa eest wõitlema.

Nüüd jätke järel' hale nutt,
Mind hõitab käst, mull libe rutt.
Mull julgus juurdleb südames
Ja kasvab üles kanguses. —

Nüüd Jumalaga, majake,
Kus hoidis mind mu eideke,

Ja muru, kus ma mängisin,
Ja aed, kus puid ma istutin!

Jää Sumalaga, heinamaa,
Ja karjamaa, nurm niiduga,
Ja mets, kus laululind'ega
Ma tõstsin hääle huiutama.

Nüüd Sumalaga, orud, mäed
Ja selged ojad, järved, jõed,
Kus olen sündnud, ujunud
Ja mõnda kala püüdenud.

Ja sinul, minu sõrvice!
Ma soovin terwist lahkeste!
Me truust' tööd küll tegime,
Nüüd haledaste lahkume.

Jää Sumalaga, kirik sa,
Ja kallis koolimaja ka!
Teid igawest' saan tänama
Ja armsast' meeles pidama.

Sa wana tuttav furnuaid,
Ei tea, kas saad sa minu luid!
Ehk lahingisse langen ma
Saan maetud kaugel kaebmata.

Ma tõstan peast kübara,
Sind taewa isa palun ma:
Oh kaitse kodu wägewast'
Ja iga sõpra, sugulast!

41.

Armuwanne hallikal.

Kui kallist kodust läksin
Ma kurwalt kaugele,
Siis ütles kase warjul
Mull' hella armuke:
„Mii selge kui see hallik
On minu armastus,
Siit käib küll õhtu õhul
Su järel' igatsus.“

Ma nägin mõnda kaste
Ja mõnda hallikat,
Ma nägin mõnda neiut
Mull' naeratelewat,
Ei olnud kask ei hallik
Mii armas ommeti,
Ei waatnud wõdras neiu
Mii hõrnalt ialgi.

Kui kaugelt jälle kodu
Ma rõõmul rändasin.
Ja hallikat ja laste
Ma jälle terwitin:
Kasf oli ära kuivan'd
Ja hallik mudane,
Mu neiu oli läinud
Ja tõise kaendlasse.

42.

Sahkuja nekrut.

Nüüd ma lähen wõõral' maale
Wäga kurwa meelega,
Kõik, kes olete mull armsad
Pean jätma maha ma.

Kurwastus mind rängast' rõhub,
Süda tahab lõhkeda
Walu päraist, filmawesi
Woolab ilma otsata.

Aga mis wõib sinna teha!
Mind ju hõikab isamaa,
Meie armas, kallis keiser
Tõiste selfis sõdima.

Ehk ma teist küll kaugel olen,
Saan teid näha ehk ei saa,
Siiski ikka saawad mõtted
Teie juures olema.

Taewa isa sõna kuulda
Tahan igal ajal ma,
Ennast tema hooleks anda,
Tehku nii, kui tunneb ta.

Kui te iial palwet teete,
Paluge ka minu eest,
Et mind Inmal ikka kaitseks,
Tooks mind kodu sõa seest.

43.

Soldati laul.

Täna siin weel oleme,
Homme ära läheme.
Meie peame rändma,
Ära kaugel' kõndma.

Maha jätam' wanemad,
Kes meid järel' nutawad,
Maha õe ja wenna,
Maha neiu kena.

♦♦

Urge kallid kaebage,
Ega nutte ärdaste!
Kuhu ka ma lähan
Armas'ta teid tahan.

Iga tuule õhute
Terwist toob teil' hellaste,
Terwist päiksel' saadan,
Mõtteis te pääl' waadan.

Peaksin ehl' wara ka,
Lahingisfe langema,
Dn surm minu huulil,
Terwist saadan tuulil.

Urge nutte ärdaste,
Taewa isa paluge!
Küll siis kumab eha,
Mill' saan kodu näha.

44.

Sõamehe kommikur laul.

Koidu helü
Täna tood muil' surma walu.
Sõatrummid warsti hüüdwad,
Kuulid meeste elu püüdwad,
Tap'wad sõpreu wõdi ka mind.

Pea mõeldud
Dn kõit röömuustus meilt wõdetud;
Ella sõitfin uhkest' mina,
Täna rindu lastas tina,
Homme külma haua sees.

Dh kui wara
Kaub iludus meist' ära;
Kiidad sa küll oma palgeid
Purpurpuna'id, piimawalgeid,
Dh need roosid närtšiwad!

Sündgu nõnda
Mull' kui Jumal tahab kända.
Sulgeste müüd lähen sõtta,
Ja kui surm mind tahab wõtta,
Sureb wapper sõamees.

(Saksa keelest ümber pantud.)

45.

Ernu sõber.

Mull' oli üks hää sõber,
Ei parentat ma saa,
Ei wõinud ta mind jätta;
Kui trummid hüüdsi'd sõtta
Mu kõrwas sõdis ta.

Üks kuul sääl tuli lend'es:
Kas mulle eht kas sull?
See temale on tõtnud,
Surm teda minult wõtnud;
Dh oleks tuln'd ka mull'.

Ta tahtis kätt mull anda,
„Ei kätt wõi anda ma.“
Püäs seis'is sihil silmas:
„Dh jää ka tõijes ilmas
Mull' truuiks sõbraks sa.“

(Saksa keelest ümber pantud.)

46.

Wara närtsin'd neiuks.

Mäelt tähtis taewast waatab
Üks neiu alla säält,
Kuis kõnnin ilma orus
Ja tõstan kurba häält.

See neiu oli minu
Weel mullu heina'al;
Meid kattis wõsa wilu
Sääl õndsaj ditsimaal.

See neiu närtjis ära,
Kui tuli sügise,
Kui kolletafi'd lehed
Ja wait jäi linnuke.

Dh waata mäelt alla
Mu pääle heldeste!
Üht sooja suwe kalda
Mu mure talwesse!

47.

Mõrsja lein ema järele.

Dh mu hella eidekene,
Wara wa'usid hauda!
Sinu lahet naerul nägu
Ei saa näha ma.
Südames mull walu,
Silmis piisar paisub,
Rahwatan'd mu nägu,
Mutust nõrk ju ma.
Sinuta mu elu
Ribe mõru on,
Sinuta maailma ilu
Paiatab hale'ste!

Kes mull' waesjel' kogub weimi,
Kes mind ehiteleb,
Kui ma astun altarile
Peiu kõrvale?
Wõdras kogub weimi,
Wõdras küla naene;
Wõdras ehiteleb,
Saadab saajale;
Küla minu õppes,
Küla õppus külm;
Eide õppus mulle puudub;
Eide juhatus.

Dh mu hella eidekene,
Wara wa'usid hauda!
Sinu lahket naerul nägu
Ei saa näha ma.
Dh et minu armu,
Dh et minu ilu,
Dh et minu peitut
Ei näe eideke!
Waata mäelt alla
Hella eideke,
Oma noort ja armast tütarit
Heldest' õnnista!

Leinaja tütar.

Eiin ma istu, siin ma ite
Eiin ma nõrgu, siin nõrenda.
Eiin ma muretse, siin murdu
Eiin ma kaldu, siin kahetse.

Eia tiigi tekkunewe,
Eia hallika asuwe,
Ibe kääru kääwe kofku
Dja otsa joosewe.

Küll saab küla karja juwwa,
Juwwa walla warstele
Minu waese silma wetta,
Silma wetta sõ'ame werd.

Kee mu näie, see mu näide,
Kee mu tuuji, see kõnele:
Näe kus ikeb neiu noori,
Kahetseleb kaalusjid!

Minu kuule, koste jälle:
Ei ma ite helmesid,
Muretse ka musta ruffa,
Kahetsegi kaalusjid.

Mina ite oma esat,
Dma emat ite ma,
Dma kallist kandajata,
Ladust latse hoidejat.

Eladen saab helme-kõrra
Kaala-konna kaswaen;
Eladen ei saa ma esat,
Ega emat eladen.

(Wana Eesti rahwalaulu järel.)

49.

Ehatäht ja weli.

Üle eha ilu sirab
Hele ehatäheke.
Minu weli närbis noorelt,
Anti wara hauale.

Leheküül mets lehitseles,
Rohtu tärkas rohkest' maa;
Haigeks jäi mu helde weli,
Wõitles suisa surmaga.

Ükši kurb ma käisin karjas,
Dja ääres nutsin ma;

Aga filma piis'te ojad
Ei wõin'd wellel aidata.

Weli kirstus hauda kanti,
Järel jäin ma leinama,
Kuusik leinas, kaasik kaebas,
Kaebama jäi karjamaa.

Kari waatis kurwalt ümber
Kuhu jäänud karjane,
Küla noorus oli norgus,
Keina laulis linnuke. —

Kewade sai jälle kätte,
Mets läks jälle lehile,
Wõju tärkas, idu aikas —
Aga ei mu welleke. —

Hele ehatähekene,
Tereta mu welle sa!
Ütle, et ta minu meeles
Ikka armas otsjata.

Ütle, et ta minu filmis
Ikka ilus, ikka noor,
Ja, et teda ült kiidan
Kui mind kuts'nud taewa koor.

50.

Kiriku kell.

Kell, sa kõlad lustil
Siis kui pulma rahwas
Sõidab kirikus',
Kell, sa kõlad pühalt
Siis kui pühäl päewal
Tõdõst on seisatus.

Kell, sa kõlad hale'st'
Kui üht kandaks hauda,
Rahu sängisese.
Kell, sa hüüad troosti
Neil' kes maha nutma
Jääwad järele.

Ütle, külm wast' sina:
Kuis wõid rõõmustada?
Kuis nii kaebada?
Aga meie mured,
Aga meie rõõmud,
Kõik neid tunned sa.

Sumal ime wäge,
Miks ei mõista meie,
On sull' kinkinud.

Sina annad abi,
Kui on meie süda
Walust waawatud.

(Saksa keele laulu järele.)
